

ΕΤΟΣ Η'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 1Ε'

Συνδρομή ἑτησίᾳ: Ἐν Ἑλλάδι ρρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ρρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζονται ἀπὸ Ἰαννουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήρεια. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὅδὸς Ἀγγέλου 9.

6 Μαρτίου 1888

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΡΑΝΔΕ

[Μυθιστορία Ὀνωρίου Βαλζάκ. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.]

Συνίγεια ἰδί σελ. 136.

Ὁ Γρανδέ, ἀφοῦ περιῆλθε πολλαίς τὸ χινοσκεπές του κηπάριον, χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ ψυχος, ὑπώπτευσε ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἦτο παρὰ τῆ συζύγου του. Χαίρων δέ, ὅτι ἔμελλε νὰ καταλάβῃ αὐτὴν παραβαίνουσαν τὰς διαταγὰς του, ἀνερέιχθη τὴν κλίμακα εὐκίνητος ὡς γαλῆ, κ' ἐπεφάνη ἐν τῷ δωματίῳ τῆς κυρίας Γρανδέ καθ' ἣν στιγμὴν ἐθώπευεν αὐτὴ τὴν κόμην τῆς Εὐγενίας, ἧς ἡ μορφή ἐκρύπτετο εἰς τοὺς μητρικοὺς κόλπους.

— Παρηγορήσου κόρη μου, θὰ τοῦ περάσῃ ὁ θυμὸς τοῦ πατέρα σου . . .

— Δὲν ἔχει πλέον πατέρα! ἐφώνησεν ὁ βυτοποιοὺς. Σὺ κ' ἐγώ, κυρία Γρανδέ, τὸ ἐκάμαμεν αὐτὸ τὸ παρήκουο κορίτσι; Ὠραία, θρησκευτικὴ ἀνατροφή! Πῶς! δὲν πῆγες ἀκόμη εἰς τὴν κάμαρά σου; Εἰς τὴν φυλακὴν, γρήγορα, εἰς τὴν φυλακὴν!

— Θέλεις τῶρα νὰ μοῦ στερήσῃς καὶ τὴν κόρην μου; εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ, προφαίνουσα τὴν περιπόρφυρον ἐκ τοῦ πυρετοῦ μορφήν της.

— Ἄν θέλῃς νὰ τὴν φυλάξῃς, πάρε την καὶ ἀδειάστε μου τὴν γωνιά. Τὰ φλωριά! Τί ἐγειναν τὰ φλωριά;

Ἡ Εὐγενία ἠγέρθη, ἠτένισεν ὑπερήφανον βλέμμα ἐπὶ τὸν πατέρα της, κ' ἐπανήλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν της, ὅπου ὁ γέρον τὴν ἐκλείδωσε.

— Ἀνέτα! ἐφώνησε, σῶσε κάτω τὴν φωτιάν.

Κ' ἐλθὼν ἐκάθησεν ἐγγὺς τῆς ἐστίας τῆς συζύγου του, λέγων:

— Θὰ τὰ ἔδωσε βέβαια ἐκεῖνου τοῦ μασκαρᾶ τοῦ Καρόλου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὰ χρήματά μας εἰς τὸ μάτι.

Ὁ ἀπειλῶν τὴν θυγατέρα της κίνδυνος καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν στοργή της ἔδωκαν εἰς τὴν κυρίαν Γρανδέ ἰκανὴν δύναμιν, ἵνα μείνῃ ἀπαθὴς τὸ φαινόμενον, ἄφρονος καὶ κωφῆ.

— Δὲν ἤξευρα τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά, εἶπε στρεφόμενη πρὸς τὸν τοῖχον, ἵν' ἀποφύγῃ τὰ φλογόβόλα βλέμματα τοῦ συζύγου της. Ἡ παρὰ σου μοῦ κάμνει τόσο κακόν, ὥστε, τὸ

προαισθάνομαι, δὲν θὰ μὲ βγάλετε ζωντανὴν ἀπ' ἐδῶ. Δι' ἐμένα τοὐλάχισον δὲν ἔπρεπε νὰ τὰ κάμῃς αὐτά, ἐμένα, ἡ ὁποία δὲν σὲ δυσηρέστησα, μοῦ φαίνεται, ποτὲ ὡς τώρα. Ἡ κόρη σου σὲ ἀγαπᾷ, καὶ εἶμαι βεβαία ὅτι εἶνε ἀθῶα, ὅπως εἶνε τὸ μικρὸ παιδί. Μὴ τῆς κάμῃς λοιπὸν κακόν· ἀνακάλεσε τὴν ἀπόφασίν σου. Κάμνει πολὺ κρῦον, καὶ ἠμπορεῖς νὰ τὴν ἀρρώστησῃς ἄσχημα.

— Οὔτε θὰ τὴν ἰδῶ, οὔτε θὰ τῆς ὀμιλήσω. Θὰ μείνῃ εἰς τὸ δωμάτιόν της μὲ ψωμί καὶ μὲ νερὸ, ἕως νὰ κάμῃ τὸ θέλημά μου. Τί διάβολον! ἕνας οικογενειάρχης πρέπει, νομίζω, νὰ ἔξερῃ τί γίνεται τὸ χρυσάφι τοῦ σπιτιοῦ. Εἶχε ταῖς μόναις ρούπιαις ποῦ ἦσαν ἕως εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ δουκάτα ὀλλανδέζικα, καὶ φλωριά τῆς Γένοβας . . .

— Ἡ Εὐγενία εἶνε τὸ μόνον μας παιδί, καὶ εἰς τὸ ποτάμι νὰ τὰ ἔριψε . . .

— Εἰς τὸ ποτάμι! ἐκραύγασεν ὁ γέρον, εἰς τὸ ποτάμι! Εἶσαι τρελλή, γυναῖκα. Ὅ, τι εἶπα θὰ γείνη, τὸ ἔξερεις. Ἄν θέλῃς τὴν ἡσυχίαν σου, ἐξομολόγησέ την, καὶ μάθε τί τὰ ἔκαμε. Αὐτὰ ἡ γυναῖκες τὰ καταφέρνουν καλλίτερα μεταξὺ των. Ὅ, τι νὰ τὰ ἔκαμε τέλος πάντων, δὲν θὰ τὴν φάγω. Μὲ φοβεῖται τάχα; Καὶ ἂν ἐχρῶσσε τὸν προκομμένον της ἐξ' ἀδελφον ἀπὸ τὴν κορυφὴν ὡς τὰ νύχια, αὐτὸς ταξειδεύει τώρα, . . . δὲν ἠμπορᾷ νὰ τρέξω κατόπιν του . . .

— Αἶ, τὸ λοιπὸν . . . ἤρχισε λέγουσα ἡ κυρία Γρανδέ, ἀλλ' ἐνῶ ἀπῆντα, ἡ ὀξυδερκεῖά της, ὀξυνθεῖσα ἐκ τῆς νευρικῆς ταραχῆς ἢ ἐκ τοῦ παθήματος τῆς θυγατρὸς της, ὅπερ ἐπέτεινεν ἔτι τὴν στοργὴν αὐτῆς καὶ τὴν νοσηρόσυνην, παρετήρησε φοβερόν τι κίνημα τῆς προβοσκίδος τοῦ ἀνδρός της. Μετέβαλλεν ἐπομένως τὴν ἔννοιαν, χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τὸν τόνον τῆς ἀπαντήσεώς της.

— Αἶ, τὸ λοιπὸν, . . . ἐξηκολούθησε, τί θέλεις νὰ κάμω ἐγὼ περισσότερον; Ἐγὼ ἐγὼ περισσότεραν δύναμιν ἐπάνω της; Δὲν μοῦ εἶπε τίποτε . . . σοῦ μοιάζει εἰς αὐτό.

— Χαρὰ ἔς τὴν γλώσσάν σου! Τί εὐκολα ποῦ ὀμιλεῖς σήμερα! Νομίζω ὅτι μὲ περιπαίζεις, καὶ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι εἶσθε συνεννοημέναι μεταξὺ σας.

Κ' ἐθεώρησεν ἀτενῶς τὴν σύζυγόν του.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, ἄνδρα, ἂν ἔχῃς σκοπὸν νὰ μ' ἀποθάνῃς, αὐτὸ ποῦ κάμνεις εἶνε ὁ καλλίτερος τρόπος. Σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν, καὶ ἄς χάσω καὶ τὴν ζωὴν μου: "Ἐχεις ἄδικον μὲ τὴν κόρην σου, ἢ ὁποῖα σκέπτεται σωστότερα παρ' ὅ,τι σκέπτεσαι. Αὐτὰ τὰ χρήματα ἦσαν ἰδικὰ της. "Ἄν τὰ μετεχειρίσθῃ, βέβαια τὰ μετεχειρίσθῃ καλὰ, καὶ μόνος ὁ Θεὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ γνωρίζῃ τὰ καλὰ τὰ ὁποῖα κάμνομεν. Σὲ παρακαλῶ, κάμε μου τὴν χάριν, συγχώρησε τὴν Εὐγενίαν. Θὰ μετριάσῃς τοιοῦτοτρόπως τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον μοῦ ἔκαμεν ἢ παραφορά σου, καὶ θὰ μοῦ σώσῃς ἴσως καὶ τὴν ζωὴν μου. Τὴν κόρην μου, ἄνδρα! δός μου τὴν κόρην μου!

— Φεύγω, εἶπεν ἐκεῖνος. Τὸ 'σπίτι μου κατήντησεν ἀκατοίκητον. Μητέρα καὶ κόρη σέπτονται καὶ ὁμιλοῦν 'σάν νὰ ἦσαν... Πῶ, πῶ, πῶ! — Ὡραία πρωτοχρονιάτικα μοῦ ἔκαμες, Εὐγενία! ἐφώνησε πρὸς αὐτὴν. Μάλιστα! κλαῦσε, κλαῦσε καὶ σοῦ πρέπει. "Ὅ,τι ἔκαμες θὰ τὸ μετανοήσῃς, κ' ἔννοια σου. Δὲν ἤξεύρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τί σοῦ χρησιμεύει νὰ μεταλαβαίνῃς δύο φοραὶς τὸν μῆνα, ὅταν χαρίζῃς κρυφὰ τὸ χρυσάφι τοῦ πατέρα σου εἰς ἓνα χαμῆνο κορμί, ποῦ θὰ σοῦ πάγῃ καὶ αὐτὴν τὴν καρδιά σου, ὅταν δὲν σοῦ μείνῃ πλέον ἄλλο νὰ τοῦ δανείσῃς. Θὰ ἰδῇς τί ἀξίζει ὁ Κάρολός σου μὲ τὰ γυαλιστὰ του στιβάλια καὶ μὲ τὰ κοριτσιίστικα μούτρα του. Οὔτε καρδιά, οὔτε ψυχὴ ἔχει, ἀφοῦ τολμᾷ καὶ παίρνει τὰ χρήματα ἐνὸς κοριτσιοῦ, χωρὶς τὴν συναίνεσιν τῶν γονέων του.

'Αφοῦ ἐκλείσθη ἡ αὔλειος θύρα, ἡ Εὐγενία ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της καὶ ἦλθε πρὸς τὴν μητέρα της.

— Τί γενναϊότητα ποῦ εἶχες διὰ τὴν κόρην σου! τῆ εἶπε.

— Βλέπεις, παιδί μου, ποῦ μᾶς καταντοῦν τὰ σφάλματα; Μ' ἔκαμες νὰ εἰπῶ ψέματα.

— Ἐννοια σου, καὶ θὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸν νὰ τὸ ρίψῃ ἐπάνω μου.

— Καλὴ ἀλήθεια, ἐφώνησε καταφθάνουσα ἡ Ἀννέτα, τὸ παιδάκι μου θὰ τρώγῃ τόρα ψωμί καὶ νερὸ ὅσο ζῆ; . .

— Τί πειράζει, Ἀννέτα! ἠρώτησεν ἡσύχως ἡ Εὐγενία.

— Ἀμὴ δέ; ποῦ θὰ τρώω ἐγὼ προσφάγι καὶ τοῦ λόγου σου ψωμί ξερό; Ποτέ!

— Σιωπῆ, μὴν εἰπῆς λέξιν, Ἀννέτα, εἶπεν ἡ Εὐγενία.

— Ἐννοια σου, κυρία! τσιμουδιά! θὰ ἰδῇς. Ὁ Γρανδέ ἐγευματίσε τὴν ἐσπέραν μόνος, πρῶτον τότε ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ἡδῆ ἐτῶν.

— 'Σάν χῆρος μοῦ φαίνεσαι αὐθέντη, εἶπεν ἡ Ἀννέτα. Ἄσχημο πράγμα, μὲ δύο γυναῖκες μέσα 'ς τὸ 'σπίτι.

— Ποιὸς σοῦ μιλεῖ καὶ μιλεῖς; Κλεῖσ' τὸ

στόμα σου, ἢ σὲ στέλνω ἀπὸ 'κεῖ ποῦ ἦλθες. Τί βράζει μέσα εἰς τὸ μαγειρεῖο;

— Εἶνε κάτι ἀλείμματα, ποῦ ἔβαλα νὰ λυώσουν.

— Θὰ ἔλθουν ἄνθρωποι ἀπόψε, . . ν' ἀνάψῃς φωτιά!

Οἱ Κρουσῶ, ἡ κυρία Δὲ Γρασέν καὶ ὁ υἱὸς της ἀφίκοντο τὴν ὀγδόην ὥραν, κ' ἐξεπλάγησαν μὴ ἰδόντες τὴν κυρίαν Γρανδέ καὶ τὴν θυγατέρα της.

— Ἡ γυναῖκά μου εἶνε ὀλίγον κακοδιάθετη. Ἡ Εὐγενία τῆς κάμνει συντροφιάν, ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἀμπελουργός, οὐτίνας ἢ μορφῆ οὐδεμίαν ἐδείκνυε συγκίνησιν.

Μετὰ μίαν ὥραν, δαπανηθεῖσαν εἰς ὀμιλίαν ἀσημάντους, ἡ κυρία Δὲ Γρασέν, ἥτις εἶχεν ἀναβῆ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν κυρίαν Γρανδέ, κατέβη πάλιν πάντες δὲ ἠρώτησαν αὐτὴν:

— Πῶς εἶνε ἡ κυρία Γρανδέ;

— Δὲν εἶνε διόλου, διόλου καλὰ, ἀπήντησε.

Ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας της δὲν μοῦ φαίνεται εὐχάριστος. Εἰς τὴν ἡλικίαν της, κύριε Γρανδέ, χρειάζεται, ἤξεύρετε, μεγάλη προσοχή.

— Νὰ ἰδοῦμεν, ἀπήντησεν ὁ ἀμπελουργός, πάντη ἀφηρημένος.

Ἠυχῆθησαν αὐτῷ πάντες καλὴν νύκτα καὶ ἀνεχώρησαν.

Ὅτε δὲ οἱ Κρουσῶ εὐρέθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἡ κυρία Δὲ Γρασέν εἶπε πρὸς αὐτοὺς:

— Κάτι ἔχουν οἱ Γρανδέ. Ἡ γρηὰ εἶνε ἀσχημα καὶ οὐδὲ εἰδησὶν ἔχει. Ἡ κόρη ἔχει τὰ μάτια κόκκινα, 'σάν νὰ ἐκλαυσε πολὺ. Μὴ τυχὸν ζητοῦν νὰ τὴν ὑπανδρεύσουν, χωρὶς νὰ θέλῃ;

'Αφοῦ κατεκλίθη ὁ ἀμπελουργός, ἡ Ἀννέτα ἦλθεν ἀνυπόδητος καὶ ἀψοφητὶ πρὸς τὴν Εὐγενίαν, καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὴν πλακοῦντα, ἐφημένον ἐν τῇ χύτρᾳ.

— Νὰ, κυρία, εἶπεν ἡ ἀγαθὴ κόρη, ὁ Κορνοναγὲ μοῦ χάρισεν ἓνα λαγῶ. Μὲ τὸ 'λίγο ποῦ τρώτε τοῦ λόγου σας, θὰ σᾶς βαστάξῃ αὐτὴ ἢ πῆττα μίαν ἐβδομάδα, καὶ τόρα μὲ τὸ κρῦο δὲν ἔχει φόβον νὰ χαλάσῃ. Καλλίτερα, παρὰ νὰ τρώτε ξερό ψωμί, ποῦ βλάπτει εἰς τὴν ὑγεία.

— Καλὴ μοῦ Ἀννέτα! εἶπε πρὸς αὐτὴν ἡ Εὐγενία, σφίγγουσα τὴν χεῖρά της.

— Τὸ ἔκαμα πολὺ εὐμορφα, χωρὶς νὰ τὸ πάρῃ ὁ γέρος μυρωδιά. Ἀγόρασα ὅ,τι μοῦ ἐχρειάζετο μὲ τὸ τάλληρό μου. Τὸ ὀρίζω, μοῦ φαίνεται.

Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἡ ὑπηρέτρια ἔφυγε, νομίσασα ὅτι ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Γρανδέ.

Ἐπὶ τινὰς μῆνας ὁ ἀμπελουργός ἤρχετο κατὰ διαφόρους ὥρας εἰς ἐπίσκεψιν τῆς γυναίκος του, οὐδὲως προφέρων τῆς θυγατρὸς του τὸ ὄνομα, οὐδὲως βλέπων, οὐδὲ ὑπαινισσόμενος κἂν αὐτὴν.

Ἡ κυρία Γρανδὲ δὲν ἐξήρχετο τοῦ δωματίου, καὶ ὁσημέραι ἡ κατάστασις αὐτῆς ἐδεινοῦτο. Ἄλλ' οὐδὲν ἔκαμψε τὸν γέροντα βυτοποῖόν. Ἔμενον ἀκλόνητος, τραχὺς καὶ ἀπαθῆς, ὡς στῦλος ἐκ γρανίτου. Ἐξηκολούθει πράττων κατὰ τὰς ἐξεις του· ἀλλὰ δὲν ἐτραύλιζε πλέον, ὡμίλει ὀλιγώτερον, καὶ κατὰ τὰς ἐμπορικὰς του ἐργασίας παρίστατο πολὺ δυσκολώτερος ἢ ἄλλοτε. Πολλάκις δὲ καὶ ἐλανθάνετο κατὰ τοὺς ἀριθμητικούς του ὑπολογισμούς.

— Εἰς τοῦ Γρανδὲ κᾶτι συμβαίνει, ἔλεγον οἱ χρυσαυτιστὰὶ πρὸς τοὺς γρασειστὰς.

— Τί τρέχει εἰς τοῦ Γρανδὲ; ὑπῆρξε μετ' ὀλίγον τυπικὴ ἐρώτησις, γινομένη καθ' ὅλας τὰς ἐν Σωμύρη ἐσπερίδας.

Ἡ Εὐγενία μετέβαινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Ἀννέτας. Ἐξερχόμενη δὲ τῆς λειτουργίας, ἂν ἠρωτᾶτο ὑπὸ τῆς κυρίας Δὲ Γρασέν, ἀπεκρίνετο δι' ὑπεκφυγῶν καὶ φράσεων ἀορίστων, αἵτινες οὐδόλως ἐπήρουν εἰς ἐκείνης τὴν περιέργειαν.

Οὐχ ἦπτον ὑπῆρξεν ἀδύνατον μετὰ δύο μῆνας νὰ κρυβῆ πλέον, εἴτε πρὸς τοὺς τρεῖς Κρυσῶ εἴτε πρὸς τὴν κυρίαν Δὲ Γρασέν, τὸ μυστικὸν τῆς φυλακίσεως τῆς Εὐγενίας. Ἐπῆλθε δὲ στιγμὴ, καθ' ἣν οὐδεμία ἤρκει πρόφασις εἰς δικαιολογίαν τῆς διαρκοῦς αὐτῆς ἀφανείας. Εἶτα δέ, χωρὶς κἂν νὰ γνωσθῆ τίς κατήγγειλε τὸ μυστικόν, πᾶσα ἡ πόλις ἔμαθεν, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἡ δεσποινὶς Γρανδὲ διέμενε, κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρὸς τῆς, ἐγκλειστος ἐντὸς τοῦ δωματίου τῆς, ἄρτον μόνον τρώουσα καὶ πίνουσα ὕδωρ, καὶ στερουμένη πυρός, ὅτι ἡ Ἀννέτα παρεσκεύαζεν αὐτῇ τραγήματα καὶ τὰ ἔφερε πρὸς αὐτὴν διὰ νυκτός· ὅτι ἡ νεᾶνις τέλος δὲν κατάρθου νὰ ἴδῃ καὶ περιποιηθῆ τὴν μητέρα τῆς, εἰμὴ ὁσάκις ἔλειπεν ἐκ τῆς οἰκίας ὁ πατὴρ τῆς.

Ἡ διαγωγὴ τοῦ Γρανδὲ ἐκρίθη τότε αὐστηρότατα. Ἡ πόλις ὀλόκληρος ἀπεκίρρυσεν αὐτόν, οὕτως εἶπεῖν, καὶ ἀνεμνήσθη τῶν δολιοτήτων αὐτοῦ, τῶν προδοσιῶν καὶ τῶν σκληρῶν αὐτοῦ τρόπων. Ὅτε παρήρχετο, ἐδακτυλοδείκτου αὐτὸν πάντες ὑποψιθυρίζοντες. Ὅτε δὲ ἡ θυγάτηρ του κατήρχετο τὴν ἐλικοειδῆ ὁδόν, μεταβαίνουσα εἰς τὴν λειτουργίαν ἢ τὸν ἐσπερινόν, καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Ἀννέτας, πάντες οἱ κάτοικοι προέβαινον εἰς τὰ παράθυρα, ἵνα παρατηρήσωσι τὸ ἦθος τῆς πλουσίας κληρονόμου καὶ τὴν μορφήν αὐτῆς, ἐφ' ἧς εἰκονίζετο ἀγγελικὴ μελαγχολία καὶ πραότης.

Δι' αὐτὴν ὅμως οὐδὲν ἐσήμαινον κἀθειραῖς καὶ πατρικὴ δυσμένεια. Ἐθεώρει τὸν γεωγραφικόν τῆς χάρτην, ἔβλεπε τὸν μικρὸν σκάμνον, τὸν κῆπον, τὸν γηραιὸν τοῖχον τῆς οἰκίας, καὶ ἀνεύρισκεν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς τὸ μέλι τῶν παλαιῶν τῆς ἐρωτικῶν φιλημάτων.

Ἐπὶ τινα χρόνον ἠγνόησε τὰς ὁμιλίαις, ὧν ἐγίνετο ἀντικείμενον ἐν τῇ πόλει, ὡς ἠγνόει αὐτὰς καὶ ὁ πατὴρ τῆς. Εὐσεβής, ἀγνή ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐνισχυομένη δὲ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ἔρωτός τῆς, ὑπέμενε καρτερικῶς τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ πατρὸς τῆς. Ἄλλ' ὀδύνη βαθεῖα καθίστα ἀνεπαισθήτους πᾶσας αὐτῆς τὰς ἄλλας ὀδύνας. Ἡ μήτηρ τῆς, ἄκακον καὶ τρυφερὸν πλάσμα, καλλυνομένη διὰ τῆς αἰγλης, ἦν ἐξέπεμπεν ἡ ψυχὴ τῆς καθ' ὅσον προσήγγιζεν εἰς τὸν τάφον, ἡ μήτηρ τῆς ἔφθινεν ὁσημέραι. Πολλάκις ἡ Εὐγενία ἐμέμφετο ἑαυτὴν, ὅτι ὑπῆρξεν ἡ ἀθῶα αἰτία τῆς σκληρᾶς καὶ βραδείας νόσου ἧτις τὴν κατεδίβρωσκεν. Αἱ τύψεις αὐταὶ τοῦ συνειδότος, καίτοι πραυνόμενα ὑπὸ τῆς μητρὸς τῆς, προσήλουν αὐτὴν ἐτι μᾶλλον εἰς τὸν ἔρωτά τῆς. Πᾶσαν πρῶταν, ἄμ' ἀναχωροῦντος τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἤρχετο παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς μητρὸς τῆς, κ' ἐκεῖ ἐκόμιζεν εἰς αὐτὴν τὸ πρόγευμά τῆς ἡ Ἀννέτα. Ἄλλ' ἡ ταλαίπωρος Εὐγενία, περίλυπος καὶ πάσχουσα ἐκ τῶν παθήματων τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἐδείκνυε δι' ἀρώνου νεύματος τὸ πρόσωπον ἐκείνης πρὸς τὴν Ἀννέταν, ἔκλαιε καὶ οὐδ' ἐτόλμα κἂν νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ ἐξαδέλφου τῆς.

Πρώτη ἡ κυρία Γρανδὲ ἠναγκάζετο νὰ τῇ λέγῃ :

— Ποῦ εἶνε αὐτός; πῶς δὲν γράφει;

— Ἄς τὸν συλλογίζωμεθα, μητέρα μου, ἀπῆντα ἡ Εὐγενία, ἀλλ' ἄς μὴ κάμνωμεν λόγον δι' αὐτόν. Σεῖς ὑποφέρετε, σεῖς πρὸ πάντος ἄλλου. . .

— Πᾶρ ἄλλο ἦτο ἐκεῖνος.

— Παιδιά μου, ἔλεγεν ἡ κυρία Γρανδὲ, δὲν τὴν λυποῦμαι τὴν ζωὴν. Ὁ Θεὸς μ' ἀγαπᾷ, καὶ μὲ κάμνει νὰ βλέπω μὲ χαρὰν τὸ τέλος τῶν βασάνων μου.

Οἱ λόγοι τῆς γυναικὸς αὐτῆς ἦσαν πάντοτε ἄγιοι καὶ χριστιανικοί.

Ὅτε, γευματικῶν παρ' αὐτῇ, ἐπεριπάτει κατόπιν ὁ σύζυγός τῆς ἐν τῷ κοιτῶνί τῆς, ἔλεγεν εἰς αὐτὸν πάντοτε, κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους, τοὺς αὐτοὺς λόγους, κ' ἐπανελάμβανεν αὐτοὺς μετὰ τῆς αὐτῆς μὲν πάντοτε εὐαγγελικῆς πραότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ σταθερότητος συνάμα, ἐφ' ἣ ὁ ἐγγίζων θάνατος ἐνέπνεεν εἰς αὐτὴν θάρρος, οὐτινος εἶχε στερηθῆ καθ' ὅλον τῆς τὸν βίον.

— Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἔχεις περὶ τῆς υγείας μου, ἀπῆντα εἰς αὐτόν, ὁσάκις τῇ ἀπέτεινε τὴν κοινοτάτην τῶν ἐρωτήσεων· ἀλλ' ἂν θέλῃς νὰ γλυκάνῃς ὀλίγον τὰς τελευταίας μου στιγμὰς καὶ νὰ ἐλαφρώσῃς τοὺς πόνους μου, συγχώρησε τὴν κόρην μας. δεῖξου χριστιανός, σύζυγος καὶ πατὴρ.

Τοὺς λόγους τούτους ἀκούων ὁ Γρανδὲ, ἐ-

κάθητο πλησίον τῆς κλίνης, ὡς ἄνθρωπος, ὅστις βλέπων ἐρχομένην τὴν βροχὴν προφυλάσσει τὴν ψυχὴν ὑπὸ αὐλιον θύραν, καὶ ἀκούων σιωπῆ- λως τὴν σύζυγον του, οὐδὲν ἀπεκρίνετο. Ὅσαί- κες δὲ αἱ τρυφερόταται, συγκινητικώταται καὶ πλήρεις χριστιανικῆς πραότητος ἐκεῖσαι τῷ ἀ- πετεινόντο, ἔλεγεν ἀπλῶς :

— Εἶσαι ὀλίγον κίτρινη σήμερα, καυμένη γυ- ναίκα!

Λήθη παντελῆς τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἐφαί- νετο ἐντετυπωμένη ἐπὶ τοῦ πεπωρωμένου με- τώπου του καὶ τῶν συνεσφιγμένων αὐτοῦ χει- λέων. Οὐδ' αὐτὰ τὰ δάκρυα τὸν συνεκίουν, ἅτινα μετὰ τὰς ἀορίστους καὶ στερεοτύπους σχεδὸν ἀπαιτήσεις του κατελείοντο ἐπὶ τὴν ὄχραν μορφήν τῆς συζύγου του.

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ, τῷ ἔλεγεν ἐ- κείνη, ὅπως σὲ συγχωρῶ. Θὰ ἔλθῃ ὅμως ἡμέ- ρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν θὰ λάβῃς ἀνάγκη ἐπιει- κείας.

Ἀπὸ τῆς ἀσθενείας τῆς γυναικὸς του δὲν ἐ- βλασφήμει πλέον, ὡς συνείχιζε. Ἄλλ' οὐχ ἤτ- τον δὲν κατάρθου ν' ἀροπλίση τὸν δεσποτισμὸν αὐτοῦ ὁ ἄγγελος ἐκεῖνος τῆς πραότητος, οὐτι- νος ἡ ἀσχημία ἠφάνιζετο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέ- ραν, διωκομένη ὑπὸ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν, αἰτι- νες ἐπήνθιζον ἤδη τὴν ὄψιν τῆς. Ἡ τάλαινα γυνὴ εἶχε μεταβληθῆ σχεδὸν εἰς αὐλὸν τινα ψυχῆν. Τὸ πνεῦμα τῆς προσευχῆς ἐφαίνετο ἀ- παμβλῦνον οὕτως εἰπεῖν τοὺς τραχεῖς χαρακτῆ- ρας τῆς μορφῆς τῆς, ἐξαγνίζον καὶ περιλάμπον αὐτούς. Τίς δὲν παρετήρησε τὸ φαινόμενον αὐτὸ τῆς μεταμορφώσεως τῶν ἁγίων προσώπων, ἐφ' ὧν δεσπόζει τέλος ἡ ψυχὴ τῆς γηϊνῆς τραχύ- τητος, καὶ ζωογονεῖ καὶ ἐξευγενίζει αὐτὰ διὰ τοῦ ἐνδομύχου ὕψους τῶν νοημάτων; Τὸ θέαμα τῆς μεταμορφώσεως ταύτης, ἦν συναπετέλουν αἱ τὸ ἀνθρώπινον ὄρακος τῆς γυναικὸς ἐκεῖνης διαβιβρώσκουσαι ὀδύνας, ἐπέδρα, καίτοι ἀσθε- νῶς, ἐπὶ τὸν γέροντα βυτοποσίον, οὐτινὸς ὁ χα- ρακτῆρ διέμενε πάντοτε χαλύβδινος. Δὲν ἦτο μὲν περίφρων ὁ λόγος του, ἀλλὰ σιγῆ ἀδιάπτω- τος ἐπεκράτει τοῦ ἤθους του, σώζουσα τὴν οἰ- κογενειαρχικὴν αὐτοῦ δεσποτείαν.

Ὅσαί- κες ἡ πιστὴ αὐτοῦ Ἀννέτα ἐφαίνετο ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἀστείότητές τινες καὶ μομφαὶ κατὰ τοῦ αὐθέντου τῆς ἠκούοντο συρίζουσαι εἰς τὰ ὠτά τῆς· καίτοι ὅμως ἡ κοινὴ γνώμη κατηγό- ρει ἐφανῶς τοῦ γέροντος Γρανδέ, ἡ ὑπηρέτρια ὑπερήσπιζεν αὐτὸν χάριν τῆς πρὸς τὴν οἰκίαν φιλοτιμίας τῆς.

— Καὶ τί μ' αὐτό; ἔλεγε πρὸς τοὺς κατη- γόρους τοῦ γέροντος, ὅλοι μας πάχα δὲν χειρο- τερεούμεν ὅσο γηράζωμεν; Πῶς θέλετε νὰ μὴ σκληρύνῃ κι' αὐτὸς ὀλίγον; Φθάνουν τὰ ψεύμα- τα. Ἡ μικρὴ μου κυρὰ ζῆ' σὺν βασιλίῃσῃ. Πῶς εἶνε μονάχη, ἔτσι θέλει. Ἐπειτα αἱ αὐθένται

μου ἔξυρουν τί κάμνουν, . ἔχουν τοὺς λόγους των.

Τέλος ἐσπέραν τινα, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔκρος, ἡ κυρία Γρανδέ, κατατρυχομένη ὑπὸ τῆς λύ- πης μᾶλλον ἢ τῆς νόσου, μὴ κατορθώσασα δ' ἔστι, παρὰ πάσας αὐτῆς τὰς παρακλήσεις, νὰ συνδιαλλάξῃ τὴν Εὐγενίαν πρὸς τὸν πατέρα τῆς, ἐνεπίστευθη τὸ μύχιον αὐτῆς ἄλλος εἰς τὸν Κρυσῶ.

— Νὰ καταδικάσῃ εἰς ξηροφαγίαν κόρην εἰ- κοσιτριῶν ἐτῶν! ἀνεκράξεν ὁ πρόεδρος Δὲ Βομ- φῶν, καὶ χωρὶς λόγον! Ἄλλ' αὐτὸ ὑπόκειται εἰς ποινικὴν καταδίωξιν! εἶνε παράνομος στέ- ρησις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας.

— Ἐλα, ἀνεψιέ μου, εἶπεν ὁ συμβολαιογρά- φος, ἀφῆσε τὰ νομικά σου, σὲ παρακαλῶ. Ἦσυ- χάσετε, κυρία, καὶ αὐριον εὐθὺς τελειώγει αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις· ἐγὼ σὰς τὸ ὑπόσχομαι.

Ἡ Εὐγενία, ἀκούσασα ὅτι περὶ αὐτῆς ἐγί- νετο λόγος, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου τῆς.

— Κυριοί, εἶπε προβαίνουσα μεθ' ἡθους πλή- ρους ὑπερηφανείας, μὴν ἀσχολεῖσθε, σὰς παρα- καλῶ, περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Ὁ πατήρ μου εἶνε κύριος εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἐνόσφ μὲν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὀφείλω νὰ τὸν ὑπακούω. Ἡ διαγωγή του δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ κόσμου. Μόνον εἰς τὸν Θεὸν ὀφείλει λόγον δι' αὐτήν. Σὰς παρακαλῶ λοιπὸν ὡς φίλους νὰ μὴ κάμτε πλέον λόγον περὶ τοῦ πράγματος. Κατηγορία τοῦ πατρός μου εἶνε προσβολὴ τῆς ὑπολήψεώς μας. Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὸ ἐνδια- φέρον τὸ ὁποῖον μοῦ δεῖκνυστε· ἀλλὰ θὰ μὲ ὑ- πόχρεώσετε πολὺ περισσύτερον, ἂν λάβετε τὴν κάλωσύνην νὰ διαψεύσετε ὅσα λέγονται εἰς τὴν πόλιν, τὰ ὅποια κατὰ τύχην ἤκουσα.

— Ἐγχεὶ δίκαιον, εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ.

— Δεσποινίς, ἀπήντησεν εὐλαβῶς ὁ συμβο- λαιογράφος, ἐκπλαγείς ἐκ τοῦ κάλλους, δι' οὐ ὁ μόνηρῆς βίος, ἡ μελαγχολία καὶ ὁ ἔρωσ εἶ- χον περιβάλει τὴν Εὐγενίαν, ὁ καλλίτερος τρό- πος νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν κόσμον νὰ φλυαρῇ, εἶνε νὰ σὰς ἐλευθερώσωμεν.

— Ἀφῆσε, κόρη μου, τὸν κύριον Κρυσῶ νὰ διορθώσῃ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἀφοῦ μὰς ἐγ- γυῆται περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Γνωρίζει τὸν πα-τέρα σου καὶ ἠξυῖρει πῶς πρέπει κανεὶς νὰ τὸν μεταχειρισθῇ. Ἄν θέλεις νὰ μὲ ἰδῆς εὐτυχῆ εἰς τὰς ὀλίγας ἡμέρας, αἱ ὁποῖαι μοῦ μένουσιν ἀ- κόμη νὰ ζήσω, πρέπει ἐξάπαντος νὰ συμφιλιω- θῆτε μὲ τὸν πατέρα σου.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Γρανδέ, κατὰ συνήθειαν ἦν εἶχεν ἀποκτήσει ἀπὸ τῆς φυλακίσεως τῆς Εὐ- γενίας, περιήργετο ἐντὸς τοῦ μικροῦ κήπου καθ' ἣν ὄραν ἐκτενίζετο ἡ Εὐγενία. Ὅτε δὲ ὁ γέρον ἐφθάνεν ὑπὸ τὴν παχύκορμον καρύαν, ἐκρύπτετο ὅπισθεν τοῦ στελέχους τοῦ δένδρου, ἔμενεν ἐκεῖ θεωρῶν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὴν μακρὰν κόμην

τῆς θυγατρὸς του, κ' ἔταλαντεύετο βεβαίως μεταξὺ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τοῦ χαρακτῆρός του καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἣν εἶχε ν' ἀσπασθῇ τὴν κόρην του. Πολλάκις ἔμενε καθήμενος ἐπὶ τοῦ μικροῦ κατεσκευασμένου σκάμνου, ἐφ' οὗ ὁ Κάρολος καὶ ἡ Εὐγενία εἶχον ὁμοίαι αἰώνιον ἔρωτα, ἐνῶ ἐκεῖνη ἔδλεπεν ἐπίσης τὸν πατέρα τῆς κλοπίως ἣ διὰ τοῦ κατόπτρου τῆς. Ἄνεκείνος ἠγείρετο καὶ ἤρχιζε πάλιν τὸν περιπάτον του, ἐκάθητο αὐτὴ ἀνταρτέως εἰς τὸ παράθυρον καὶ παρατήρει τὸν ἀπέναντι τοῖχον ἐφ' οὗ ἔθαλλον ὠραιότατα ἀνθη, καὶ ὅθεν ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν ῥαγάδων ἀδιάνθα, κισσάμπελοι, καὶ εἰδός τι κιτρίνου καὶ λευκοῦ παχυφύλλου ἀφθονοῦντος ἐντὸς τῶν ἀμπελώνων τῆς Σωμύρης.

Ὁ κύριος Κρυσῶ ἦλθεν ἑνωρίς, κ' εὔρε τὸν γέροντα ἀμπελοργὸν καθήμενον ὠραίαν τινα ἡμέραν τοῦ Ἰουνίου ἐπὶ τοῦ μικροῦ σκάμνου, στηρίζοντα τὰ πόδια ἐπὶ τοῦ μεσοτοίχου καὶ ἀσχολούμενον εἰς θεωρίαν τῆς κόρης του.

— Τί ἠμποροῦμεν νὰ σὰς δουλεύσωμεν, κύριε Κρυσῶ, εἶπεν ὁ γέρον ἄμα ἰδὼν τὸν συμβολαιογράφον.

— Ἐρχομαι νὰ σὰς ὀμιλήσω περὶ ὑποθέσεων.

— Ἄ, ἄ! μήπως ἔχεις χρυσὸν νὰ μοῦ ἀλλάξῃς μετὰ ἀλλήρα;

— Ὁχι, ὄχι, . . . δὲν πρόκειται περὶ χρημάτων, ἀλλὰ περὶ τῆς κόρης σὰς τῆς Εὐγενίας. Ὅλος ὁ κόσμος ὀμιλεῖ διὰ σὰς καὶ δι' αὐτήν.

— Τί τὸν μέλει τὸν κόσμον; Καθένας εἶν' αὐθέντης εἰς τὸ σπίτι του.

— Συμφωνότατος. Καθένας εἶν' αὐθέντης νὰ αὐτοχειριασθῇ, ἢ, ἀκόμη χειρότερα, νὰ πετάξῃ τὰ χρήματά του ἀπὸ τὸ παράθυρον.

— Πῶς δηλαδὴ;

— Ἡ σύζυγός σου εἶνε πολὺ ἀρρώστη, φίλε μου. Ἐπρόσπε νὰ συμβουλευθῇς τὸν κύριον Βερζερὲν. Ἡ ζωὴ τῆς κινδυνεύει. Ἄν, ὁ μὴ γένοιτο, ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ τὴν περιποιηθῇς καθὼς πρέπει, δὲν θὰ ἦσαι ἡσυχος, μοῦ φαίνεται.

— Καλὰ γεράματα! Τί ἔχει ἡ γυναῖκά μου, τὸ ξέρεις. Οἱ ἰατροί, φθάνει νὰ βάλουν μετὰν φορὰν τὸ πόδι των εἰς τὸ σπίτι σου, σοῦ ἔρχονται ὕστερα ἕξ φοραὶ τὴν ἡμέραν.

— Δὲν ἤξεύρω, Γρανδὲ κάμε ὅπως ἀγαπᾷς. Εἶμεθα ἀληθινοὶ φίλοι, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπος εἰς ὅλην τὴν πόλιν, ὁ ὁποῖος νὰ ἐνδιαφέρεται περισσότερο εἰς ὅ, τι σὲ ἀφορᾷ. Ἐνόμισα καθήκόν μου νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ αὐτά· τώρα ἄς γείνη ὅ, τι γείνη τὴν ἡλικίαν σου τὴν ἔχεις, καὶ τὴν γνώσιν σου τὴν ἔχεις. Ἀλλὰ δὲν ἦλθα δι' αὐτό. Πρόκειται περὶ ἄλλου πράγματος, τὸ ὅποιον εἶνε ἴσως πολὺ σοβαρότερον διὰ σέ. Ὅπως δὴποτε δὲν ἔχεις βέβαια ὄρεξιν ν' ἀποθάνῃς τὴν γυναῖκά σου· σοῦ εἶνε πολὺ χρήσιμος. Συλλογίσου ὁμῶς ποῦ θὰ εὔρεθῃς ἀπέναντι τῆς

κόρης σου, ἂν ἡ κυρία Γρανδὲ ἀποθάνῃ. Θὰ ὑποχρεωθῇς νὰ δώσῃς λογαριασμοὺς εἰς τὴν Εὐγενίαν, διότι ἐνυμφεῦθης μετὰ τὸ σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης. Ἡ κόρη σου θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ διανομὴν τῆς περιουσίας σου, καὶ νὰ πωλήσῃ τὸ Φροσφῶν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, κληρονομεῖ τὴν μητέρα τῆς, τὴν ὅποιαν σὺ δὲν ἠμπορεῖς νὰ κληρονομήσῃς.

Οἱ λόγοι οὗτοι ὑπῆρξαν κεραυνὸς διὰ τὸν γέροντα, ὅστις δὲν ἐγνώριζε τόσον καλὰ νομικά, ὅσον ἐγνώριζεν ἐμπόριον. Οὐδέποτε εἶχε σκεφθῇ κληρονομικὴν ἐκκαθάρισιν τῆς περιουσίας του.

— Σὲ συμβουλεύω λοιπὸν νὰ τὴν μεταχειρίζεσαι μετὰ γλυκύτητα, εἶπε συμπεραίνων ὁ συμβολαιογράφος.

— Μὰ ἤξεύρεις τί ἔκαμε, Κρυσῶ;

— Τί; εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος περιέργως· ἀκούσῃ τὴν ἐκμυστήρευσιν τοῦ γέροντος, καὶ νὰ μάθῃ τῆς ἔριδος τὴν αἰτίαν.

— Ἐδῶσε τὰ φλωριά τῆς.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Ἰδικά τῆς δὲν ἦσαν; ἠρώτησεν ὁ συμβολαιογράφος.

— Ὅλοι αὐτὸ μοῦ λέγουν! εἶπεν ὁ γέρον, καὶ οἱ βραχίονές του κατέπεσον τραχιῶς.

— Κ' ἔχεις σκοπὸν τώρα, ὑπέλαβεν ὁ Κρυσῶ, δι' ἐν μηδαιμὸν πρᾶγμα νὰ παρεμβάλῃς προσκόμματα εἰς τὰς παραχωρήσεις τὰς ὁποίας θὰ τῆς ζητήσῃς μετὰυριον, ὅταν ἀποθάνῃ ἡ μήτηρ τῆς;

— Ἐποῖ αἰ; Ἐξ χιλιάδας φράγκα τὰ ὀνομάζεις τοῦ λόγου σου μηδαιμὸν πρᾶγμα;

— Αἰ, φίλε μου! φαντάζεσαι τί θὰ στοιχίσῃ ἡ ἀπογραφή καὶ ἡ διανομὴ τῆς κληρονομίας τῆς γυναικὸς σου, ἂν ἡ Εὐγενία τὸ ζητήσῃ;

— Τί;

— Διακόσιαις, τριακόσιαις, ἴσως καὶ τετρακόσιαις χιλιάδες φράγκα! Θὰ γείνη ἐκκαθάρισις καὶ πώλησις πρὸς ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας. Ἐνῶ, ἂν συνεννοηθῇς, . . .

— Μὰ τὸ κλαδευτῆρι τοῦ πατέρα μου! ἀνέκραξεν ὁ ἀμπελοργός, ὅστις ἐκάθισεν ὠχρίων. Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε, Κρυσῶ!

Μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν ἢ ἀγωνίαν μᾶλλον ὁ γέρον ἐθεώρησε τὸν συμβολαιογράφον, λέγων:

— Τρομερὸν πρᾶγμα ἡ ζωὴ! μόνον λύπαις ἔχει κανεῖς! Κρυσῶ! ὑπέλαβεν ἐπισήμως, δὲν θέλεις βέβαια νὰ με γελᾷσῃς. Ὅρκισου μοι εἰς τὴν τιμὴν σου ὅτι ὅ, τι μοῦ εἶπες εἶνε σύμφωνον μετὰ τὸν νόμον. Δεῖξέ μου τὸν νόμον, θέλω νὰ ἰδῶ τὸν νόμον. . .

— Ἐσῶρω ἢ δὲν ἔσῶρω τὴν τέχνην μου, σὲ παρακαλῶ; ἀπήντησεν ὁ συμβολαιογράφος.

— Εἶνε λοιπὸν ἀλήθεια! Ἡ κόρη μου λοιπὸν ἠμπορεῖ νὰ με γυμνώσῃ, νὰ με προδώσῃ, νὰ με φονεύσῃ, νὰ με φάγῃ σύσσωμον.

— Ἄφου κληρονομεῖ τὴν μητέρα τῆς.

— Κάμε παιδιά! Ἄχ, ἡ καυμένη ἡ γυναϊκά μου! πῶς τὴν ἀγαπῶ! Τὸ καλὸ εἶνε ποῦ εἶνε γερό! Ὅλη της ἡ οἰκογένεια ἦσαν γεροὶ ἀνθρώποι.

— Δὲν ἔχει ἓνα μῆνα νὰ ζήσῃ.

Ὁ βυτοποιὸς ἐπληξέ τὸ μέτωπόν του, ἐβάδισεν, ὑπέστρεψε, καὶ ἀπενίζων φοβερόν βλέμμα ἐπὶ τὸν Κρυσώ, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Τί νὰ κάμωμεν!

— Ἡ Εὐγενία ἤμπορεῖ νὰ παραιτηθῆ τῆς κληρονομίας τῆς μητρός της. Σὺ δὲν ἔχεις βέβαια σκοπὸν νὰ τὴν ἀποκληρώσῃς; Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχῃς αὐτὸν τὸν συμβιβασμόν, μὴ τὴν κακομεταχειρίζεσαι. Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέγω, φίλε μου, εἶνε ἐναντίον τῶν συμφερόντων μου. Ἐγώ, τί ἔργον ἔχω; νὰ κάμω ἐκκαθαρίσεις, ἀπογραφάς, διανομάς, πωλήσεις...

— Θὰ ἰδοῦμεν, θὰ ἰδοῦμεν... Ἄς τ' ἀφήσωμεν τόρα, Κρυσώ. Μοῦ ἔκοψες τὰ ὑπατά μου! Χρυσὸν δὲν ἔλαβες διόλου;

— Ὅχι! ἔχω μερικά παλαιὰ λουδοβίκεια, ἕως δέκα, σοῦ τὰ δίδω. Ἄκουσε, καλέ μου φίλε, φιλιώσου μὲ τὴν Εὐγενίαν. Ὅλοι εἰς τὴν πόλιν σὲ κατηγοροῦν.

— Οἱ ἀνόητοι!

— Ἐλα τόρα... τὰ χρεώγραφα ἔχουν 99. Εὐχαριστήσου τέλος πάντων καὶ σὺ μίαν φοράν.

— 99 εἶπες, Κρυσώ;

— Μάλιστα.

— Διάβολε! 99, εἶπεν ὁ γέρον, συνοδεύων τὸν συμβολαιογράφον μέχρι τῆς αὐλείου θύρας.

Εἶτα δέ, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ μείνῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἕνεκα τῆς ταραχῆς ἣν προὔξενησαν εἰς αὐτὸν ὅσα ἤκουσεν, ἀνέβη εἰς τῆς συζύγου του καὶ τῇ εἶπε :

— Σήμερα, γρηά, ἤμπορεῖς νὰ περάσῃς ὄλην τὴν ἡμέραν μαζὺ μὲ τὴν κόρην σου. Θὰ ὑπάγω εἰς τὸ Φροαφών. Κάμετε φρόνιμα καὶ ἡ δύο σας. Εἶνε ζεύρεις, γυναϊκά, ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου μας. Νά, πάρε δέκα τάλληρα, διὰ νὰ στολίσῃς μεθαύριον τὸ τραπέζι σου, ὅταν περάσῃ ἡ λιτανεῖα. Εἶνε καιρὸς τόρα ποῦ τὸ ἤθελες. Διασκεδάσετε, . . . χαρῆτε. . . Ζήτω ἡ χαρά!

Ταῦτα δὲ εἰπών, ἔρριψε δέκα τάλληρα τῶν ἑξ' ὀράγκων ἐπὶ τὴν κλίνην τῆς συζύγου του, καὶ ἔλαβε τὴν κεφαλὴν της, ἵνα τὴν ἀσπασθῆ εἰς τὸ μέτωπον.

— Εἶσαι καλλίτερα, γυναικοῦλά μου, σήμερα, αἱ;

— Πῶς θέλεις νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ σπίτι σου ὁ Θεὸς τῆς συγχωρήσεως, ὅταν σὺ ἔχεις ἐξωρισμένην τὴν κόρην σου ἀπὸ τὴν καρδιά σου; εἶπεν ἐκεῖνη μετὰ συγκινήσεως.

— Αἱ, καλά, καλὰ . . . εἶπεν ὁ πατὴρ διὰ θωπευτικῆς φωνῆς, νὰ ἰδοῦμεν . . . καὶ θὰ γείνη.

— Δόξα σοὶ ὁ Θεός! ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ πε-

ριπόρφυρος ἐκ χαρᾶς. Εὐγενία, ἔλα νὰ φιλήσῃς τὸν πατέρα σου, σὲ συγχωρεῖ.

Ἄλλ' ὁ γέρον εἶχε γείνει ἀφαντος. Ἐτρεχε ταχύπους πρὸς τοὺς ἀγρούς του, προσπαθὼν νὰ τακτοποιήσῃ καθ' ὁδὸν τὰς τεταραγμένας ιδέας του.

Ὁ Γρανδὲ ἤρχιζε τότε τὸ ἐξηκοστὸν ἔκτον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἀπὸ δύο δὲ ἰδίως ἐτῶν ἡ φιλαργυρία του εἶχεν αὐξήσει ὡς αὐξάνει πᾶν ἐπίμονον ἀνθρώπινον πάθος. Ὡς παρετηρήθη ἐπὶ τῶν φιλαργύρων, τῶν φιλοδόξων καὶ πάντων ὅσων ἡ ζῶν προσηλώθη εἰς μίαν ἀποκλειστικῶς δεσπόζουσαν ιδέα, ἡ ἀγάπη του εἶχε τραπῆ πρὸς ἓν εἰδικῶς σύμβολον τῆς φιλαργυρίας του. Ἡ θέα, ἡ κατοχὴ τοῦ χρυσοῦ εἶχε καταστῆ μονομανία του. Τὸ δεσποτικὸν δὲ αὐτοῦ πνεῦμα εἶχεν ἐνταθῆ ἀναλόγως τῆς φιλαργυρίας του, καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τῆς διαχειρίσεως οἰουδήποτε μέρους τῆς περιουσίας του κατὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν πρᾶγμα ἐντελῶς παρὰ φύσιν. Νὰ δηλώσῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὴν θυγατέρα του, ν' ἀπογράψῃ καὶ διανείμῃ τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματά του. . .

— Εἶνε νὰ κόψῃ κανεὶς τὸν λαϊμόν του, εἶπε μεγαλοφώνως, ἰστάμενος ἐν μέσῳ περιφράκτου ἀμπελωνος, οὔτινος ἐξήταζε τὰ κλήματα. . .

Τέλος ἔλαβε τὴν ἀπόφασίν του, ἐπέστρεψεν εἰς Σωμύρην κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, ἀπόφασιν ἔχων νὰ καμφθῆ πρὸ τῆς Εὐγενίας, νὰ περιποιηθῆ αὐτὴν, νὰ τὴν θωπεύσῃ, ἵνα δυνηθῆ ν' ἀποθάνῃ βασιλικῶς, κρατῶν μέχρις ἐσχάτης πνοῆς τὰ ἡνία τῶν ἑκατομμυρίων του.

Καθ' ἦν στιγμήν ὁ γέρον, ὅστις τυχαίως εἶχε παραλάβῃ τὸ ἀντικλειδίον του, ἀνέβαινεν ἀφορητῆ τὴν κλίμακα ἐρχόμενος πρὸς τὴν γυναϊκά του, ἡ Εὐγενία εἶχε κομίσει ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς μητρός της τὴν ὡραίαν χρυσότευκτον κομποθήκην τοῦ Καρόλου. Ἀμφότεραι δέ, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Γρανδέ, ἐτέρποντο θεωροῦσαι τὴν εἰκόνα τῆς μητρός του καὶ ἀναγωρίζουσαι ἐν αὐτῇ τὴν μορφήν του.

— Εἶνε ὄλωσ διόλου τὸ μέτωπόν του καὶ τὸ στόμα του! ἔλεγεν ἡ Εὐγενία, καθ' ἦν στιγμήν ὁ ἀμπελουργὸς ἤνοιξε τὴν θύραν.

Ἴδουσα τὸ βλέμμα, ὅπερ ἔρριψεν ὁ σύζυγός της ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ, ἡ κυρία Γρανδὲ ἀνέκραξε:

— Θεέ μου! σῶσέ μας!

Ὁ γέρον ὤρμησεν ἐπὶ τὴν σκευοθήκην, ὡς ἤθελεν ὀρμήσει τίγρις ἐπὶ κοιμώμενον νήπιον.

— Τί εἶν' αὐτό; ἠρώτησε δρᾶττων τὸ κειμήλιον καὶ φέρων αὐτὸ εἰς τὸ παράθυρον. Χρυσάφι! Χαρὰ 'ς τὸ χρυσάφι! Αὐτὸ θὰ ζυγίξῃ δύο λίτρας. Ἄ, ἂ! ὁ Κάρολος σοῦ τῶδωσε αὐτὸ ὅταν σοῦ ᾤηρε τὰ φλωράκια σου. Ἄ, καὶ καλὰ, διατί δὲν μοῦ τὸ ἔλεγες; Δὲν ἔκαμες

ἀσχημη δουλειά, μικροῦλά μου. Πῶς φαίνεσαι πῶς εἶσαι κόρη μου!

Ἡ Εὐγενία ἔτρεψε καθ' ὅλα τῆς τὰ μέλη.

— Δὲν εἶνε τοῦ Καρόλου αὐτό; ὑπέλαθεν ὁ γέρον.

— Ναί, πατέρα, δὲν εἶνε ἰδικόν μου. Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶνε ἰσὰ παρακαταθήκη.

— Κολοκύθια! Σοῦ ἔπῃρε τὰ χρήματά σου, πρέπει νὰ τὰ βάλῃς πάλιν εἰς τὸν τόπον τους.

— Πατέρα...

Ὁ γέρον ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὸ μαχαίριόν του, ὅπως ἀναμοχλεύσῃ χρυσὴν τινα πλάκα, καὶ ἠναγκάσθῃ ν' ἀποθέσῃ τὴν σκευοθήκην ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἡ Εὐγενία ὤρμησε νὰ τὴν ἀναλάβῃ· ἀλλ' ὁ βυτοποιός, ὅστις ἔβλεπε συνάμα καὶ τὴν κόρην του καὶ τὸ κιβώτιον, ἀπώθησεν αὐτὴν τοσοῦτον βιαίως, ἐκτείνας τὸν βραχίονα, ὥστε ἔπεσεν αὐτὴ ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς μητρὸς τῆς.

— Γρανδέ! ἐφώνησεν ἡ μήτηρ ἀνακαθημένη.

Ὁ Γρανδέ εἶχεν ἐξαγάγει τὸ μαχαίριόν του καὶ ἠτοιμάζετο νὰ διαρρήξῃ τὴν πλάκα.

— Πατέρα! ἔκραζεν ἡ Εὐγενία, πίπτουσα γονυπετῆς καὶ βαδίζουσα οὐτῶ, ἵνα φθάσῃ ἐγγύτερον τοῦ γέροντος καὶ ὑψώσῃ πρὸς αὐτὸν τὰς χεῖρας, πατέρα μου, εἰς τὸ ὄνομα τῆς Παναχίας καὶ ὄλων τῶν ἁγίων, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν εἰς τὸν σταυρόν, εἰς τὴν ζωὴν σου, εἰς τὴν μέλλουσαν σωτηρίαν σου, σὲ ἐξορκίζω, μὴ μοῦ τὸ ἐγγίσης αὐτὸ τὸ πρᾶγμα! Οὔτε ἰδική σου οὔτε ἰδική μου εἶνε αὐτὴ ἡ σκευοθήκη. Ἀνῆκει εἰς ἕνα δυστυχῆ μας συγγενῆ, ὁ ὁποῖος μοῦ τὴν ἐνεπιστεύθη, καὶ εἰς τὸν ὅποιον πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσω ἀθικτον.

— Διατί τὴν ἐκύτταζες τὸ λοιπόν, ἀφοῦ εἶνε παρακαταθήκη; Τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς εἶνε χειρότερον παρὰ νὰ πιάνῃ!

— Πατέρα, μὴ μοῦ τὴν χαλάσης! Εἶνε ἀτιμία δι' ἐμέ, ἐνοεῖς;

— Γρανδέ, κάμε ἔλεος! εἶπεν ἡ μήτηρ.

— Πατέρα! ἐφώνησε καὶ πάλιν ἡ Εὐγενία, ἀλλὰ τοσοῦτον βροντωδῶς, ὥστε ἡ Ἀννέτα ἔσπευσε ν' ἀναβῆ περίτρομος.

Ἡ Εὐγενία ἔδραξεν ἕν μαχαίριον, ὅπερ ἦτο εἰς αὐτὴν πρᾶχειρον.

— Αἶ, ὕστερα; εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ Γρανδέ, σσηρὸς μειδιῶν.

— Γρανδέ, μὲ φονεύεις! εἶπεν ἡ μήτηρ.

— Πατέρα! ἐφώνησεν ἡ Εὐγενία, ὀλίγον μόνον ἂν ἐγγίσης αὐτὸ τὸ σκεῦος μὲ τὸ μαχαίρι σου, θὰ τρυπηθῶ μὲ αὐτὸ ποῦ κρατῶ! Ἐξ αἰτίας σου ἡ μητέρα μου κινδυνεύει. Φόνευσε τώρα καὶ τὴν κόρην σου, νὰ τελειώνης. Ὁ Γρανδέ ἐκράτησεν ἀκίνητον τὸ μαχαίριόν

του ἐπὶ τῆς σκευοθήκης, καὶ παρετήρησε διαστάζων τὴν θυγατέρα του.

— Τὸ κάμνεις αὐτό, Εὐγενία; ἠρώτησε.

— Μάλιστα, τὸ κάμνει! εἶπεν ἡ μήτηρ.

— Τὸ κάμνει ὅπως τὸ λέγει, ἔκραζεν ἡ Ἀννέτα. Ἐλα, αὐθέντη, κάμε ἕνα πρᾶγμα σωστὸ μιὰ φορὰ εἰς τὴν ζωὴ σου!

Ὁ βυτοποιός ἐθεώρησεν ἐπὶ μικρὸν ἀλληλοδιαδόχως τὸ χρυσοῦν σκεῦος καὶ τὴν θυγατέρα του. Ἡ κυρία Γρανδέ ἐλιποθύμησε.

— Κύτταζε, κύτταζε, αὐθέντη, ἐφώνησεν ἡ Ἀννέτα, ἡ κυρὰ πεθαίνει!

— Ἐλα, ἔλα πὰρ 'το, κόρη μου, καὶ μὴ μάλωνωμεν δι' ἕνα κουτί! ἔκραζεν ὁ βυτοποιός, ρίπτων τὴν κυτίδα ἐπὶ τῆς κλίνης. Σὺ, Ἀννέτα, πήγαινε νὰ φωνάξῃς τὸν κύριον Βερζερέν. Ἐλα, γρηά! γρηά! εἶπε, φιλῶν τὴν χεῖρα τῆς συζύγου του, δὲν εἶνε τίποτε, νά! ἐπέρασεν, ἐφιλιώσαμεν πάλιν! Δὲν ἐφιλιώσαμεν, μικροῦλά μου, αἶ; Δὲν ἔχει πλέον ψωμί ξερόν, θὰ τρώγῃς ὅ,τι θέλεις. Νά! τί καλά, ἀνοίγει τὰ μάτια τῆς. Λοιπόν, γυναῖκα, γυναικοῦλά μου, καλή μου, .. κύτταζε, νά! φιλῶ τὴν Εὐγενίαν! Ἀγαπῶ τὸν ἐξαδελφόν τῆς .. ἄς τὸν πάρῃ, ἂν θέλῃς, .. ἄς τοῦ φυλάξῃ τὸ κουτί του, .. δικό του εἶνε! Σὺ μόνον νὰ μοῦ ζήσης, γυναῖκά μου. Ἐλα, κουνήσου, λοιπόν! Ἄκουσε, .. τὸ τραπέζι σου διὰ τὴν λιτανείαν θὰ ἦνε τὸ καλλίτερα στολισμένον ἀπ' ὅλα τὰ τραπέζια τῆς Σωμύρης.

— Θεέ μου! εἶπε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς ἡ κυρία Γρανδέ, εἶνε δυνατὸν νὰ μεταχειρίζεσαι τοιοῦτοτρόπως τὴν γυναῖκά σου καὶ τὴν κόρην σου!

— Δὲν τὸ κάμνω ἄλλην φορὰν, ἔκραζεν ὁ βυτοποιός. Νὰ ἰδῆς, στάσου!

Καὶ μεταθὰς εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐπέστρεψε φέρων δράκα λουδοβικέων, ἀτινα ἐσκόρπισεν ἐπὶ τῆς κλίνης.

— Νά, γυναῖκα! εἶπε· σὺ νὰ ἦσαι καλὰ καὶ εὐχαριστημένη, .. καὶ δὲν θὰ σοῦ λείψῃ τίποτε, οὔτ' ἐμένα οὔτε τῆς Εὐγενίας. Αὐτὰ τὰ ἔκατὸν λουδοβικεῖα τῆς τὰ χαρίζω. Μὴν τὰ δώσης ὅμως καὶ αὐτά, κοριτσάκι μου, αἶ;

Ἡ κυρία Γρανδέ καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς ἐθεώρησαν ἀλλήλας ἐκπληκτοί.

— Πάρε τα, πατέρα! εἶπεν ἡ Εὐγενία. Μὰς φθάνει ἡ ἀγάπη σου.

— Νὰ ἕνας λόγος σωστός, ἀπήντησεν ὁ γέρον ἐγκολπούμενος τὰ χρυσὰ του νομίσματα. Φιλιωμένοι νὰ ἦμεθα. Πᾶμα τόρα κάτω εἰς τὴν σάλαν, νὰ γευματίσωμεν! Κάθε βράδυ λίγο καὶ διασκέδασι! αἶ, γυναῖκα!

— Κ' ἐγὼ τὸ ἤθελα, διὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω, εἶπεν ἡ ἐπιθάνατος· ἀλλὰ δὲν ἔμπορῶ νὰ σηκωθῶ.

— Καυμένη γρηά! εἶπεν ὁ βυτοποιός, νὰ

ἤξευρες πόσον σὲ ἀγαπῶ! Καὶ σένα, κόρη μου.

Καὶ περιπτυχθεὶς κατησπάσθη τὴν Εὐγενίαν.

— Τί εὐχαρίστησις νὰ φιλῇ κανεὶς τὴν κόρην του, ὕστερον ἀπὸ μάλωμα! Χρυσὸ μου κοριτσάκι. Κύτταξε, γρη῏ά, νὰ! ὅλοι μας τὸρα εἴμεθα πλέον ἀχώριστοι. Πήγαινε, φύλαξέ το αὐτό, εἶπε πρὸς τὴν Εὐγενίαν, δεικνύων εἰς αὐτὴν τὴν σκευοθήκην. Πήγαινε, καὶ μὴ φοβῆσαι! δὲν θὰ σοῦ κάμω πλέον λόγον δι' αὐτό!

Μετὰ μικρὸν ἀφίκετο ὁ κύριος Βερζερέν, διασημώτατος τῶν ἐν Σωμύρη ἰατρῶν. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀρρώστου, ἐδήλωσε καθαρῶς εἰς τὸν Γρανδέ, ὅτι ἡ σύζυγός του ἦτο ἐπικινδύνως ἀσθενής, ἀλλ' ὅτι μεγάλη ἡρεμία πνεύματος, ἥσυχος βίος καὶ περιποίησης ἐνδελεχῆς ἠδύναντο νὰ παρατείνωσι τὴν ζωὴν της μέχρι τοῦ τέλους τοῦ φθινοπώρου.

— Θὰ κοστίσῃ πολὺ; ἠρώτησεν ὁ γέρον· χρειάζονται ἰατρικά;

— Ἰατρικά ὀλίγα, ἀλλὰ περιποιήσις πολλή, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός, μὴ δυνάμενος νὰ καταστείλῃ μειδίαμα.

— Τέλος πάντων, κύριε Βερζερέν, ὑπέλαβεν ὁ Γρανδέ, σεῖς εἴσθε ἀξιοτίμος καὶ καθὼς πρέπει ἄνθρωπος. Ἐγὼ ἀφίνομαι ἐπάνω σας. Ἐρχεσθε νὰ βλέπετε τὴν γυναῖκά μου ὅσας φορές νομίζετε ἀναγκαῖον. Σώσατέ μου τὴν, τὴν καλὴν μου γυναικουλά! Τὴν ἀγαπῶ πολὺ, νὰ ξέυρετε, χωρὶς νὰ μοῦ φαίνεται, διότι ἐμένα, βλέπετε, ὅλα γίνονται μέσα μου, καὶ μοῦ σχίζουσι τὴν καρδιά. Ἐχω λύπαις, ἰατρό, πολλαῖς λύπαις... ἄφ' ὅπου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου, διὰ τὸν ὅποιον ἐξοδεύω τὸρα εἰς τὸ Παρίσι τὰ μαλοκέφαλά μου, χωρὶς νὰ βλέπω τέλος. Εἰς τὸ καλόν, ἰατρέ... προσκυνῶ! Ἄν ἦνε δυνατόν νὰ σωθῆ ἡ γυναῖκά μου, σώσατέ τὴν, καὶ δὲν μὲ πειράζει νὰ ἐξοδεύσω καὶ ἑατὸν καὶ διακόσια φράγκα.

ἰκκ [Ἐπίται συνήθεια].

Κατὰ τὰ ἐν Πρωσσίᾳ βασιλικὰ ἔθιμα ὁ υἱὸς τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Καρόλου Αεοπόλδος μανθάνει τὴν σιδηρουργικὴν, διδασκαλὸν ἔχων ἓνα τῶν ἰδίων ὑπηρετῶν, ὅστις ἄλλοτε εἶχεν ἀσκήσῃ τὸ ἐπιτηδεύμα τοῦτο. Ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων ὁ κοιτῶν τοῦ ὑπηρετοῦ ἀντὶ 600 μαρκῶν μετεποιεῖται εἰς χαλκίον, ἐν ᾧ τρεῖς καὶ τέσσαρας ὥρας τῆς ἡμέρας ἐργάζεται ὁ νεαρὸς πρίγκιψ, φορῶν ἀπλοῦ χαλκῆος στολὴν, «σπόγγον δ' ἀμφὶ πρόσωπα καὶ ἀμφω χεῖρε ἀπομοργύς», ὅσας εἰς ἔρχονται εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἡ μήτηρ καὶ οἱ συγγενεῖς του. Ἡ διδασκαλία θὰ παραταθῆ ἀδιαλείπτως μέχρις ὀκτωβρίου.

Ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κ. Charles de Mouy ἐξέδωκε πρὸ τριετίας περίπου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Lettres du Bosphore» γραφικωτάτην περιγραφὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τινῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς. Ἐν τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ τοῦ συγγράμματος τοῦτου ἐκτίθησι διὰ γλώσσης ἀθηναίας καὶ ποιητικωτάτης τὰς περὶ Ἀθηναίων ἐντυπώσεις αὐτοῦ, αἱτινὲς εἰσιν ἀπαύασμα φλογεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς τέχνης καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ καθόλου πνεύματος. Ἐκπληροῦντες ὁδοσχεσίαν, ἦν ἐποιήσαμεν ἄλλοτε πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, δημοσιεύομεν ἐνταῦθα μετὰ φρασίν τοῦ κεφαλαίου τοῦτου, πεποιθότες ὅτι παρέχομεν αὐτοῖς ἀνάγνωσμα εὐάρεστον καὶ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον.

Σ. τ. Δ.

ΑΘΗΝΑΙ

[Ἰπὸ Καρόλου δὲ Μουῆ].

Α'.

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἀνελθὼν εἰς τὸ κατάστρωμα τοῦ ἀτμοπλοίου, οὐ ἐπέβαινον ἀναχωρήσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, εἶδον ἐνώπιον ἐμοῦ ἐκτεινόμενον, ἐν ἀνεφέλῳ πρωῒα τὸν ὀρίζοντα τοῦ Αἰγαίου. Ὅπισθεν ἡμῶν ἡ τῆς Δέσβου διαγραφὴ, ἀόριστος καὶ συγκεχυμένη, ἕνεκα τῆς ἐωθινῆς ἀχλὺς ἀριστερόθεν δ' ἐξετεινόντο τὰ ὄρη τῆς Χίου, ὧν ἡ πριονοειδὴς σειρὰ, χρωμὰ ἔχουσα ὑπόφαιον, ἐφαίνετο ὡσεὶ ἀποτυπωμένη ἐπὶ τοῦ κυανοῦ αἰθέρος· τὸ δὲ στρογγύλον τῶν Ψαρῶν σχῆμα, τῶν κεχωρισμένων τῆς Χίου διὰ στενοῦ αὐλώματος, διεκρίνετο καθαρῶς ἐν τῇ φωτεινῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Δεξιόθεν δ' ἡ θάλασσα ἀκίνητος, ὑπερφύσσουσα εἰς τὴν πνοὴν τῆς ἐωθινῆς αὔρας, ἐξετεινέτο εἰς τὸ ἀπέραντον διάστημα, ὡς λευκαὶ δ' ἐπ' αὐτῆς κηλίδες ἐνάλια πτηνὰ ἐλικνίζοντο κούφα ἐπὶ τῶν γαληνίων ὑδάτων. Ἠδεῖά τις ἀρμονία, αἰγλή ἀπλετος, συνεῖχον τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν.

Ἐφ' ὅσον προεχωροῦμεν, ἀποθαυμάζοντες τὴν λαμπρότητα τῶν περὶ ἡμᾶς, νέαι νῆσοι ἐφαίνονται ὡς ἀναδύομεναι ἐκ τῆς θαλάσσης. Διεκρίνομεν ἔτι τὴν Χίον καὶ τὰ Ψαρὰ, ἔτεσσόμεν διαγραφομένους ἔμπροσθεν ἡμῶν τοὺς κυματισμούς τῆς Ἀνδρου καὶ τῆς Τήνου, τὴν βραχυδαεῖς ὄγκους αὐτῶν, ὧν αἱ εὐρεταὶ διαπτυχαὶ ἐφαίνοντο ὡς κατάσκηια σπήλαια. Ἀπωτέρω δὲ, πρὸς τὰ δεξιὰ, ὑπεφαίνοντο αἱ ἔσχαται τῆς Εὐβοίας ἄκραι, βουνοὶ ἄγριοι, ἀπόξυροι πέτραι, ἀλλαχοῦ μὲν χλοάζουσαι, ἀλλαχοῦ δ' ἰώδεις τὸ χρωμὰ. Ὁ ὀρίζων συμπαῖς ἐβαπτίζετο τρόπον τινὰ εἰς νεφέλην ἀτμῶν, ἧς ἡ ὀπαλιώδης χροιά συνεμίγνυτο μαλακῶς τῷ κυανῷ χρωματί τοῦ κύματος καὶ τοῦ αἰθέρος. Ἡ Ἀνδρος καὶ ἡ Τήνος πρὸ ἡμῶν ἐκάλυον δίκην παραπετάσματος τὴν ἀποψίν· καθ' ὅσον δ' ἐπλησιάζομεν, παραδοξότερα ἐφαίνετο ἡ θέα τῶν μακρῶν ἐκείνων καὶ καταξήρων βράχων.